

A portrait of an elderly man with grey hair, smiling slightly. He is wearing a dark red, vertically striped traditional Thai shirt (Mueh) with a small gold emblem on the left chest. He is also wearing a colorful, patterned sash (Rattana) around his waist. The background is dark and out of focus.

**นายสมศักดิ์
มุตะโสภา**

อายุ 63 ปี

**Mr. Somsak
Mutasopa**
Age 63

งานหัตถกรรม เครื่องเงิน เครื่องทอง

The Master Craftsmen
Silverware and Goldware

งานหัตถกรรมเครื่องเงิน เครื่องทอง
จังหวัดสุรินทร์ มีอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่น
ไม่เหมือนเครื่องเงินเครื่องทองในพื้นที่ภูมิภาคอื่น
ด้วยเป็นงานที่สะท้อนกลิ่นอายศิลปวัฒนธรรม
และภูมิปัญญาแบบเขมร ที่ชาวไทยเชื้อสายเขมร
ในจังหวัดสุรินทร์ได้สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น
ยาวนานหลายร้อยปี

การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

นายสมศักดิ์ มุตตะโสภา ผู้สืบทอดงานเครื่องเงิน เครื่องทอง จาก นายสวาส มุตตะโสภา บิดาผู้เป็นช่างเครื่องเงิน เครื่องทองที่มีชื่อเสียงของ จังหวัดสุรินทร์ ที่ได้สืบทอดวิชาช่างเงิน ช่างทองจากบรรพบุรุษซึ่งเป็น ชาวเขมรที่อพยพเดินทางมาจากประเทศกัมพูชาเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านโชค จังหวัดสุรินทร์ จนมาถึงรุ่นนายสมศักดิ์ นับเป็นทายาทแห่งตระกูลมุตตะโสภา รุ่นที่ 4 ซึ่งยังคงสืบทอดความเป็นช่าง คงเอกลักษณ์งานเครื่องเงิน เครื่องทอง แบบโบราณดั้งเดิมของบรรพบุรุษมาจนถึงทุกวันนี้

นายสมศักดิ์ คลุกคลีอยู่กับงานเครื่องเงิน เครื่องทองมาตั้งแต่ยังเด็ก โดยเห็นบิดาทำงานนี้มาตลอด เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จึงเริ่ม ฝึกทำเครื่องเงิน เครื่องทอง โดยเริ่มจากฝึกงานที่ทำยา และละเอียดก่อน ซึ่งก็คือเครื่องชุดตะเกา ลายดอกรังฮ่อ จากนั้นจึงเริ่มฝึกทำปะเก้อม และจาร หรือสร้อยคอโบราณ นายสมศักดิ์สามารถเรียนรู้เทคนิค ขั้นตอนวิธีการ ได้อย่างรวดเร็ว ด้วยเพราะเห็นบิดาทำมาตลอด จึงสามารถจดจำเทคนิค และขั้นตอนได้อย่างแม่นยำ

ภายหลังงานเครื่องเงิน เครื่องทองในพื้นที่นั้นซบเซาลง นายสมศักดิ์ จึงหยุดงานด้านการทำเครื่องเงิน เครื่องทอง และเปลี่ยนไปประกอบอาชีพ รับจ้างทำงานก่อสร้างอยู่ประมาณ 10 ปี แต่เมื่อเวลาว่างก็หันมาทำเครื่องเงิน เครื่องทองเข้ามา บิดาจะตามตัวนายสมศักดิ์กลับไปช่วยงานอยู่เช่นนี้เป็น ระยะ ๆ จนถึงปี พ.ศ. 2520 นายสมศักดิ์ จึงหันกลับมาทำงานเครื่องเงิน เครื่องทองอีกครั้งหนึ่งอย่างจริงจัง โดยนายสมศักดิ์ได้ตั้งปณิธานไว้ว่าจะ พยายามทำงานเครื่องเงินและเครื่องทองโดยคงเทคนิคแบบโบราณดั้งเดิม ของบรรพบุรุษไว้ และจะใช้ความใส่ใจในการทำงานในทุกขั้นตอน และจะ พัฒนาฝีมือให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ จะได้ถ่ายทอดให้แก่ลูกศิษย์เพื่อการอนุรักษ์ และสืบทอดต่อไป

ต่างหูหลายดอกกรังฮ่อ (เครื่องเงิน)

ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะฝีมือเชิงช่าง

ตระกูลมตะโสภา นับเป็นตระกูลแรกเริ่มที่คิดค้นการทำเครื่องประดับเงิน เครื่องประดับทองลวดลายโบราณ โดยนิยมซื้อหาไปใส่กันในหมู่ชาวบ้านที่มีฐานะ สิ่งสำคัญอยู่ที่ความละเอียดอ่อนของชิ้นงาน ว่าช่างแต่ละคนนั้นจะสามารถสร้างงานที่มีความประณีต ละเอียดอ่อนออกมาได้มากน้อยเพียงใด

นายสมศักดิ์เริ่มต้นจากทำเครื่องประดับทองเพียงอย่างเดียว ภายหลังในช่วงเศรษฐกิจซบเซาลง ราคาวัตถุดิบทองคำมีราคาสูงขึ้นมาก นายสมศักดิ์จึงได้มีการปรับเปลี่ยนจากการใช้ทอง มาใช้เงิน ทำเป็นเครื่องเงินมากขึ้นแต่ยังคงสร้างผลงานเครื่องทองไปด้วยเพราะยังมีผู้นิยมผลงานเครื่องทองแบบโบราณ ด้วยเอกลักษณ์และมีมือของนายสมศักดิ์ แห่งตระกูลช่างทองช่างเงินมตะโสภา

งานรูปแบบโบราณที่นายสมศักดิ์ อนุรักษ์ ภูมิปัญญาดั้งเดิมนับแต่บรรพบุรุษเอาไว้ คือ การทำกำนต่างหูแบบโบราณ ซึ่งมีทั้งกำนใหญ่ และกำนห้อย โดยกำนต่างหูแบบโบราณนั้นจะมีลักษณะโค้ง งอ หนา และแข็ง เป็นกำนต่างหูที่ถูกคิดค้นขึ้นกว่า 100 ปีมาแล้ว และได้มีการออกแบบให้เข้ากับใบหูของคนในสมัยนั้นให้สามารถสวมใส่ได้ ในการทำจะต้องใช้ค้อนตีตั้งแต่ปลายลวดจนสุดโคน และนำมาตัดโค้งด้วยเขาควาง จากนั้นจึงขัดด้วยกระดาษทรายเพื่อให้กำนต่างหูเรียบเนียน ซึ่งกำนต่างหูแบบโบราณนี้ใช้เวลาทำเฉลี่ยช่างละ 3 ชั่วโมง

รวมถึงมีการอนุรักษ์อุปกรณ์แบบโบราณเอาไว้ เช่น การใช้เขาควย และการใช้ตราชั่งทอง รวมถึงเครื่องมือจำพวกไม้สำหรับใช้ม้วนเส้นทองแล้วนำไปเผา การสร้างเตาเผาด้วยอิฐเหนียว และการใช้ตะเกียงในการเชื่อมทอง นายสมศักดิ์ได้มีการทดลองปรับใช้วิธีการใหม่ ๆ รวมถึงคิดค้นหาเครื่องมือใหม่ ๆ มาใช้ในการสร้างงาน แต่สุดท้ายก็พบว่าการทำแบบโบราณนั้นทำให้ได้งานที่สวยงามที่สุด

นอกจากการอนุรักษ์งานแบบโบราณ สิ่งที่น่ายสมศักดิ์คำนึงถึงคือ เรื่องของคุณภาพงาน โดยงานทุกชิ้นที่ทำด้วยมือของนายสมศักดิ์ จะต้องมีความประณีต และสวยงาม ตรงตามต้นแบบทุกประการ

ไฟที่ใช้ในการทำเครื่องเงิน เครื่องทองนั้นมีส่วนสำคัญมาก โดยการควบคุมความหนักเบาของไฟนั้นจะอยู่ที่การใช้เท้าเหยียบ เพราะฉะนั้นช่างจะต้องรู้จักการกะน้ำหนักของเท้า และการควบคุมอุณหภูมิ เพราะในแต่ละขั้นตอนจะใช้ไฟไม่เท่ากัน โดยเริ่มจะต้องใช้ไฟแรงเพื่อให้ความร้อนกระจายได้ทั่วถึง เมื่อสิ้นสุดขั้นตอนการเชื่อมจะต้องลดอุณหภูมิของไฟลง ใช้น้ำยาประสานทาลงไป จากนั้นใช้สายตาคะดูว่าหลังจากลงน้ำประสานแล้วเงินหรือทองเชื่อมติดกันดีหรือยัง ถ้างานเชื่อมติดกันดีแล้วให้ปิดไฟ จากนั้นน้ำไปจุ่มน้ำแล้ววางทิ้งไว้ให้เย็น ซึ่งจะต้องปล่อยให้เย็นแบบธรรมชาติ หากไปเร่งให้มันเย็นตัวเร็ว เงินหรือทองจะขยายตัว และไม่สวยงามเหมือนกับการปล่อยให้เย็นตัวแบบธรรมชาติ

อีกหนึ่งภูมิปัญญาในอดีต คือการใช้ก้อนถ่านมาเป็นตัวรอง ซึ่งถ่านนั้นจะให้ผลดีกว่าการใช้แผ่นกันความร้อน เพราะถ่านมีคุณสมบัติในการเก็บความร้อนได้มากกว่า และจะทำให้เงินหรือทองนั้นเชื่อมติดกันได้อย่างสวยงาม

ขั้นตอนที่สำคัญคือการม้วนไขปลา เนื่องจากไขปลานั้นมีขนาดเล็กมาก หากม้วนมากเกินไปลวดด้านในจะขาด จากนั้นติดด้วยน้ำยาของลูกสะบ้า ทำจากลูกสะบ้านำไปตากแห้งประมาณ 3 ชั่วโมง เพื่อให้ยางละลาย จากนั้นจึงนำมาใช้ติดชิ้นงานได้เลย นับเป็นภูมิปัญญาอันล้ำเลิศของคนในอดีตที่สามารถคิด และนำเอาวัตถุดิบจากธรรมชาติใกล้ตัวมาใช้ในการสร้างสรรค์งานได้อย่างสวยงาม และมีคุณภาพ

จากรลายดอกกรังฮ้อ (เครื่องทอง)

กะจอนลายดอกกรังฮ้อ (เครื่องทอง)

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

ผลงานที่โดดเด่นของนายสมศักดิ์ ที่เป็นที่เลื่องชื่อในความงาม คือ ตะเกา (ต่างหู) ลายดอกกรังฮ้อ คือต่างหูโบราณเก่าแก่ที่สุด ที่มีลักษณะก้านงอ ขึ้นรูปด้วยการดัดเส้นลวดเงินไปมาในระยะความห่างเท่า ๆ กันจนได้รูปทรงที่ต้องการ นำมาเชื่อมต่อซ้อนกันตามขนาดต่าง ๆ เป็นชั้นบันได จากนั้นประดับด้วยเม็ดไขปลา เป็นงานที่มีความประณีต สะอาดอ่อนที่สุด มีลักษณะเป็นไขปลาเรียงต่อกันจนเป็นลวดลายดอกกรังฮ้อ เป็นลวดลายที่มีความละเอียด ซึ่งในทุกขั้นตอนการทำงานนั้นจะต้องใช้ความประณีต ความอดทน และต้องใช้ความระมัดระวังการเชื่อมทอง เพราะถ้าหากเชื่อมไม่ดี ทองจะลวดลายติดกัน ทำให้ชิ้นงานเสียหายได้

จากร คือ สร้อยคอโบราณมีลักษณะเป็นปล้องยาวประมาณ 1 นิ้ว ร้อยต่อเรียงกันด้วยด้ายแดง 12 ปล้อง

ระย้า หรือ พวงลัยยูสะโดย์ มีลักษณะเป็นพวงระย้า ใช้สำหรับนำไปเกี่ยวติดกับตะเกา หรือ กะจอน

กะจอน คือต่างหูมีลักษณะเป็นวงกลมขนาดเล็ก ขนาด 1 - 2 เซนติเมตร มีไขปลาวางล้อมรอบ ส่วนปลายจะมีตัวนูนใหญ่วางประดับอยู่ด้านบน กะจอนจะมีจำนวนชั้นตั้งแต่ 1 - 3 ชั้น

นอกจากนั้นยังมีเครื่องประดับเงิน เครื่องประดับทองลวดลายโบราณอื่น ๆ อีก เช่น สร้อยคอ ปิ่นปักผม แหวน เป็นต้น และต่อมาได้มีการพัฒนาสร้าง ปะเก้อม (ประจำ) เป็นงานแผ่น ทำโดยการหลอมเงินหรือทอง แล้วนำมาตีแผ่จนได้เท่าขนาด นำมารีดให้บางจนได้ขนาดแล้ววัดตัดตามขนาด เอาไปม้วนด้วยไม้ไผ่ แล้วเชื่อมประสานเอาไปตีขึ้นรูป อัดชั้น แล้วกดลาย ถ้าเป็นงานโบราณจะมีลายกลีบบัว ลายดอกจัน บัวคว่ำ บัวหงาย ซึ่ง นายสาส มุตตะโสภา บิดาของนายสมศักดิ์ เป็นผู้คิดค้นงานประเภทนี้ขึ้น จากนั้นจึงมีการเผยแพร่ไปยังบ้านต่าง ๆ ทำให้ปะเก้อมเป็นที่รู้จักนับแต่นั้นเป็นต้นมา

ด้านเทคนิคกรรมวิธีที่เป็นเอกลักษณ์ฝีมือของนายสมศักดิ์ คือ การสร้างสรรค์ผลงานซึ่งคงไว้ด้วยกรรมวิธีแบบโบราณอย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน เช่น การทำลวดลายดอกจันห่อ จะต้องทำจุดไขปลาซ้อนกันถึง 3 ชั้น ต่างหู 1 คู่ จะใช้ไขปลาประมาณ 300 เม็ด ซึ่งในการทำตามกรรมวิธีแบบนี้จะต้องใช้ระยะเวลาในการทำมากกว่ากรรมวิธีแบบปัจจุบันหลายเท่า

นายสมศักดิ์ในวัย 63 ปี ใช้เวลาในการสร้างสรรค์ชิ้นงานวันละ 6 ชั่วโมง ค่อย ๆ บรรจงทำงานอย่างประณีต ไม่รีบเร่ง เพื่อให้งานที่ออกมามีคุณภาพ โดยเน้นในเรื่องของความละเอียดของชิ้นงาน จะต้องไม่มีจุดใดผิดเพี้ยนจากรูปแบบเดิม และยังคงอนุรักษ์งานตามแบบที่บิดาทำมาโดยตลอด โดยไม่คิดจะเปลี่ยนแปลง

กรรมวิธีและขั้นตอนการทำ

นำทองมาหลอมให้ละลาย โดยใช้เท้าเหยียบเครื่องเป่าไฟ และใช้น้ำมันเบนซินในการหลอม ใช้ไฟในอุณหภูมิสูงค่อย ๆ หลอมจนทองละลาย

ใช้ค้อนตีทองให้เป็นแผ่นวงกลมขนาดประมาณ 2 มิลลิเมตร

จากนั้นนำทองมารีดให้เป็นลวดเส้นเล็ก ๆ ได้ขนาดตามต้องการ

นำลวดทองมางอให้มีลักษณะเหมือนปากฉลาม โดยใช้ตัวงอ และใช้มือช่วยดัด เช่น งอแบบ 26 ดอก หรืองอแบบ 32 ดอก เมื่องอเสร็จแล้วทำให้เป็นวงกลมโดยการเชื่อม แล้วนำมาแต่งรูปทรงจัดลวดให้เข้าทรงเป็นรูปวงกลมเท่ากันจนได้ขนาดประมาณ 2 เซนติเมตร

ใช้แผ่นทองคำตัดเป็นวงกลมเพื่อเชื่อมปิดรูตรงกลางของตัวดอกตะเกาแผ่นล่าง แล้วใช้ไฟเผาเชื่อมให้แผ่นทองกับตะเกาติดกัน

วัดขนาดของตะเกาให้ได้ขนาด 2 เซนติเมตร นำมาขึ้นรูปให้นูน โดยนำตะเกาไปใส่ลงบล็อกสำหรับขึ้นรูป เป็นรูปวงกลม แล้วใช้เหล็กตอกลงไป เพื่อให้ตะเกามีลักษณะโค้งนูน

จากนั้นทำตะเกาแผ่นบน โดยใช้กรรมวิธีเดียวกับการทำตะเกาแผ่นล่าง โดยทำให้มีขนาดเล็กกว่าแผ่นล่างเล็กน้อย

นำตะเกาแผ่นบนมาวางซ้อนกับตะเกาแผ่นล่างแล้วเชื่อมบักกรีให้ติดกัน

นำลวดเส้นเล็กมาม้วนให้เป็นเกลียว โดยม้วนเป็นเกลียวซ้าย และม้วนเป็นเกลียวขวาอย่างละเส้น

ดัดลวดทั้งสองอันให้เป็นรูปวงกลม ให้มีขนาดเล็กกว่าตะเกาแผ่นล่าง 1 - 2 มิลลิเมตร จากนั้นจึงนำไปวางไว้บนตะเกาแผ่นบน เชื่อมให้ติดกัน

ทำดอกพริก โดยการนำลวดขนาดเล็กนำมาม้วนเป็นวงกลมเล็ก ๆ นำไปวางรอบวงกลมแผ่นบน ประมาณ 10 ดอก เชื่อมให้ดอกพริกติดกัน

Handicraft Making Process

Melt gold by stepping on a blowtorch and use benzine for melting. Use high heat gradually until gold melted.

Forge gold into 2-millimeter circle sheet by hammer.

Crush gold sheet into small wire by preferred size.

Bend gold wire in serration shape using hands and bending tool to make 26-piece or 32-piece bending style. After finishing bending, circle shaping by welding then embellishing and arranging wire into a well-shaped circle equally until getting 2-centimeter circle.

Cut gold sheet into circle in order to close the middle hole on the other sheet of Takao then, use low heat to weld until gold

sheet and Takao are well connected.

Measure Takao size to be 2 centimeters, forming by putting Takao in a circle mold then hammer by steel in order to get a bulging Takao.

Next, use the same procedure as the bottom Takao with the top Takao by making a bit smaller than the bottom one.

Place the top Takao on the bottom Takao and solder together.

Twist the small wires, one to the left and the other to the right.

Bend both wires into circle and smaller than the bottom Takao about 1 - 2 millimeters then, fusing on the top Takao.

Roll a small wire into a small circle to form a chili flower design, and place 10 chili flowers on the top Takao then fuse them together.

หลอมไขปลา

เชื่อมไขปลาให้ติดกัน

นำปลาให้ติดกับตะเกา

ม้วนลวดให้เป็นวงกลมล้อมดอกพริกไว้ด้านบน แล้วเชื่อมให้ติดกัน

ม้วนลวดเส้นเล็ก ๆ ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1 มิลลิเมตร วางบนลวดที่ติดบนดอกพริก แล้วเชื่อมติดกัน วางซ้อนไปเรื่อย ๆ จนครบ 5 ชั้น

จากนั้นทำไขปลา โดยนำทองมารัดเป็นเส้นลวด ดึงลวดประมาณ 40 ครั้งให้ได้เส้นเล็กสุด นำม้วนเป็นวงกลมเล็กจิ๋ว แล้วตัดแบ่งทีละชิ้น พอได้จำนวนตามต้องการ จากนั้นนำไปวางบนไม้เป็นแถว ๆ ทีละ 500 - 1000 เม็ด ใช้ความร้อนในอุณหภูมิต่ำเผาให้ทองละลายจนกลายเป็นจุดไขปลา

นำไขปลาวางฐานตะเกา โดยทำเป็นจุดไขปลา 3 เม็ดเชื่อมให้ติดกัน แล้วติดลงบนฐานล่าง ใช้กาวลูกสะบ้าในการติดจุดไขปลา

ทำไขปลา 4 จุดเชื่อมติดกัน นำไปติดบนดอกพริกทีละดอก จนครบ 10 ดอก

สุดท้ายนำไขปลาไปติดตรงปลายด้านบนของตะเกา โดยใช้ไขปลา 5 เม็ดเชื่อมติดกันแล้วนำไปติดไว้

นำไปผึ่งแดดให้แห้ง 2 ชั่วโมง

ใช้น้ำประสานเงิน น้ำประสานทองทาลงบนชิ้นงาน ประมาณ 2 - 3 รอบ แล้วนำไปเชื่อมประสานให้ชิ้นงานติดกัน

การถ่ายทอดความรู้ และการพัฒนาผลงาน

นายสมศักดิ์ สืบทอดรูปแบบการทำเครื่องเงิน เครื่องทอง จากบรรพบุรุษ และได้พัฒนาฝีมือจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป และได้คิดสร้างงานให้มีรูปลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของช่างเมืองสุรินทร์ มีความแตกต่างจากเครื่องเงินทางภาคอื่น ๆ ทั้งในด้าน เอกลักษณ์รูปแบบ ลวดลายแบบโบราณดั้งเดิมที่ละเอียด การทำด้วยฝีมือที่มีความประณีต โดยเฉพาะความละเอียดของลวดลายจนปรากฏเห็นความงดงาม และคุณค่าของศิลปะนิยมแบบชาวอีสานได้อย่างโดดเด่นไม่ซ้ำแบบใคร ทำให้ได้รับความนิยมนอย่างแพร่หลาย เมื่อก้าวถึงเครื่องเงินเมืองสุรินทร์ หลายคนรู้จักอำเภอเขวาสินรินทร์

งานหัตถกรรมเครื่องเงินเครื่องทอง นับเป็นเครื่องประดับของชาวสุรินทร์ที่มีมานับร้อยปี แต่ในสมัยก่อนนั้นเครื่องประดับเงินเครื่องประดับทองมีแค่เพียง ตะเกา และ ปะเก้อม เท่านั้น จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2558 มีการคิดค้นเครื่องประดับรูปแบบใหม่ ๆ เรื่อยมา จนถึงปัจจุบัน

ในด้านของการถ่ายทอดความรู้ นายสมศักดิ์ได้มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับลูกหลาน และบุคคลที่สนใจ ให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน และสามารถนำไปถ่ายทอด ส่งต่อองค์ความรู้ให้กับคนรุ่นต่อ ๆ ไปได้ โดยวิธีการถ่ายทอดของนายสมศักดิ์นั้น เริ่มจากการถ่ายทอดกระบวนการความคิดให้กับผู้เรียนก่อน อีกทั้งยังมีการสร้างเครื่องมือใช้เอง เพื่อให้ตรงกับความต้องการของแต่ละคน สอนตั้งแต่การเตรียมอุปกรณ์ ทำตามขั้นตอนตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนออกมาเป็นชิ้นงานแล้วให้ทำตามแต่ละขั้นตอน เมื่อเข้าใจขั้นตอนดีแล้ว จึงให้ทดลองทำเอง โดยจะคอยแนะนำข้อบกพร่องให้ทำซ้ำ ๆ จนมีความชำนาญแล้วจึงให้เปลี่ยนไปทำแบบใหม่ ลายใหม่

สร้อยข้อมือลายดอกกรุงฮอ

รูปแบบการถ่ายทอดของนายสมศักดิ์ จะแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การถ่ายทอดโดยการมาเรียนรู้จากนายสมศักดิ์โดยตรง คือการมาฝึกฝนกับนายสมศักดิ์ที่บ้านตลอดจนจบหลักสูตร ซึ่งจะได้ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ อีกทั้งยังได้รับคำชี้แนะ และได้รับการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ

อีกรูปแบบหนึ่ง คือการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยการเป็นวิทยากร นายสมศักดิ์ได้เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ที่ กศน. สอนการอาชีพที่จังหวัดนครราชสีมา โดยได้บรรยายเกี่ยวกับกรรมวิธีและขั้นตอนการทำเครื่องเงิน เครื่องทอง โดยสาธิตให้ดูทุกขั้นตอนจนมีความเข้าใจดีแล้วจึงให้ทดลองทำดูจนสามารถสร้างงานได้ด้วยตนเอง สิ่งสำคัญในการทำเครื่องประดับเงิน เครื่องประดับทองที่นายสมศักดิ์เน้นย้ำอยู่เสมอคือ ผู้เรียนจะต้องมีความตั้งใจ และทำทุกขั้นตอนอย่างครบถ้วน โดยไม่ข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งเด็ดขาด

ด้านการพัฒนาผลงาน นายสมศักดิ์ยึดหลักการสร้างงานในเชิงอนุรักษ์ และสืบสาน โดยยังคงรูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานด้วยเครื่องมือและกรรมวิธีแบบโบราณไว้ครบทุกขั้นตอน สิ่งที่นายสมศักดิ์เน้นย้ำอยู่เสมอในการสร้างชิ้นงานจะต้องตั้งใจ และทำทุกขั้นตอนอย่างครบถ้วน จะไม่ข้ามหรือลัดขั้นตอนใด ๆ ถึงแม้ว่าจะใช้เวลาในการทำมากกว่าคนอื่น ๆ ก็ตาม แต่ได้มีการดัดแปลงในส่วนของผลิตภัณฑ์ในบางส่วนเช่น ก้านต่างหูก็มีการปรับให้มีก้านที่เล็กลง และสามารถสวมใส่ได้ง่ายขึ้น แต่ยังคงอนุรักษ์ก้านต่างหูแบบโบราณไว้ด้วยเช่นกัน ซึ่งผู้สั่งทำสามารถเลือกได้ว่าอยากได้ชิ้นงานในลักษณะแบบไหน เพื่อให้ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภค

ด้วยประสบการณ์และทักษะฝีมือที่สั่งสมมาอย่างยาวนานกว่า 40 ปี นายสมศักดิ์ ยังคงมุ่งมั่นสร้างสรรค์ผลงานด้วยความตั้งใจ ที่จะอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำเครื่องเงิน-เครื่องทอง ของชุมชนเขวาสินรินทร์ ให้คงอยู่ถึงรุ่นต่อ ๆ ไป

“กว่า 30 ปี ที่ได้สืบทอดงานเครื่องเงิน เครื่องทองต่อจากพ่อ ผมรู้สึกภูมิใจมาก เหมือนมีจิตวิญญาณของลูกช่าง ภูมิใจและรักในเส้นทางนี้มาก อยากจะเป็นช่างที่เก่งเหมือนพ่อ และรู้สึกดีใจที่ได้สร้างสรรค์ผลงานให้กับลูกค้าด้วยมือของเราเองทุกชิ้น ทุกขั้นตอน ผมทำงานด้วยใจรัก สร้างงานด้วยจิตโดยไม่มีสิ่งใดมากำหนดกฎเกณฑ์”

“ผมอยากให้ทุกคนได้รับรู้ว่ายังมีคนที่ทำงานด้านนี้อยู่ และอนุรักษ์งานโบราณดั้งเดิมไว้ ถ้าใครสนใจผมก็ยินดีจะสอนให้ โดยเฉพาะกับคนที่รักงานด้านนี้ และมีใจที่จะอนุรักษ์งานด้านนี้ ลูกของผม ถ้าเขามีเวลาผมก็อยากจะสอนให้เขาได้ทำให้เขาได้เป็นงาน เพื่อที่จะสามารถสร้างผลงานเก็บเอาไว้ให้คนรุ่นหลังได้ดูต่อไป”

สมศักดิ์ มุตะโสภา